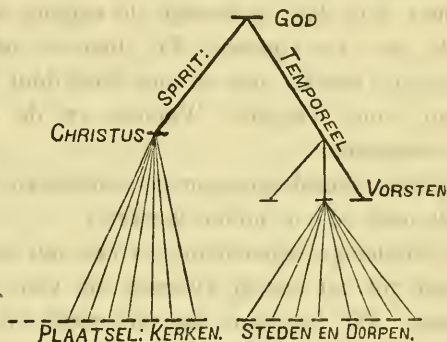

God. Ziehier het dualisme tusschen kerk en magistraat getrokken en wel het *spiritualistisch* Anabaptisme.

II. De tegenstelling met Rome.

De *Gereformeerde* theologen hebben de eerste splitsing met Rome gemeen. Wanneer we nu door de lijntjes aanduiden de organische verschijning van spiritueel en temporeel leven, dan krijgen we eenerzijds de kerken, anderzijds steden en dorpen.

't Punt van verschil was, dat zij uit deze temporeele macht de verschillende souvereiniteiten van de vorsten of republieken lieten afdalen, in één woord de temporeele Souvereiniteit van God ging in *verschillende* rijken uiteen.

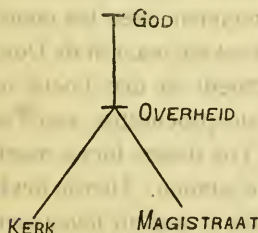

De Souvereiniteit van een vorst daalde weer af naar de steden en dorpen.

In het geestelijke is de Souvereiniteit door God op Christus gelegd, die als Koning zijner kerk optreedt. Uit Christus daalt die spiritueele macht *rechtstreeks zonder tusschenschakel* af naar de onderscheiden plaatselijke kerken.

Tegenover de Anabaptisten mainteneerden de Gereformeerden het goddelijk karakter en de realiteit van het gezag. De Anabaptistische voorstelling zou er toe leiden al het gezag aan de ongelooovigen in handen te laten, en dat moest dan weer leiden tot verdrukking van Christus' kerk. Scheidt de kerk zich af van de wereld dan moet in die kerk of een nieuw civiel gezag ingesteld of alle kerkelijk bestuur onttaardt in anarchie. Dit laatste zien we bewaarheid in Jan van Leyden te Munster en in de „Naaktloopers”.

III. De voorstelling van Erastus.

Van Godswege gaat alle souvereiniteit over op de overheid. Van de overheid splitst ze zich in tweeën, kerk en magistraat.

De speciale stelsels van het territoriaal systeem in Luthersche landen laten we hier buiten bespreking. Toen de Paus als werkelijke eenheid van alle kerken was weggefallen, verheugden de vorsten zich zeer. Ze hadden lang genoeg onder de